

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO – SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Lucie Jánská

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Proces přijetí eura v České republice
Lucie Jánková

Bakalářská práce
2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie JÁNSKÁ**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management podniku - Management malých a středních podniků**

Název tématu: **Proces přijetí eura v České republice**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Úvod
1. Evropská unie a euro
2. Přijetí eura v České republice
3. Komparace důsledků zavedení eura v zemích EU
Závěr
Literatura
Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

PEČINKOVÁ, Ivana. Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné měny pro ČR. 2. rozšířené vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3 KÖNIG, Petr. Učebnice Evropské integrace. 1. vydání. Brno: Barrister&Principal s.r.o. 2006. 414 s. ISBN 80-7364-022-8 BRŮŽEK, Antonín. Evropská měnová integrace. Praha: VŠE 2001. 138 s. ISBN 80-245-0158-9 Ministerstvo financí ČR - Národní plán zavedení eura v České republice FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. Evropská unie. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 743 s. ISBN 80-7325-015-2 Česká národní banka: Menovepolitické nástroje [online]. 2003 až 2008 - [cit. 8. srpna 2007]. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/mp_nastroje/>

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Liběna Černožorská, Ph.D.
Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce: 11. prosince 2008

Termín odevzdání bakalářské práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volebníková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 11. prosince 2008

Prohlášení autora

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 24. 4. 2009

Lucie Jánská

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí práce Ing. Liběně Černožské, Ph.D. za cenné rady a čas, který mi věnovala.

Dále děkuji svému příteli za trpělivost a podporu a celé rodině za vytvoření výborných podmínek po celou dobu studia.

ANOTACE:

Bakalářská práce na téma „Proces přijetí eura v České republice“ uvádí výhody a nevýhody, které s sebou přinese zavedení společné měny euro. Snahou této práce je seznámit se s jednotnou měnou a zhodnotit dopady jejího zavedení na Českou republiku.

Pozornost je věnována zejména procesu přijetí eura v ČR, a to především dopadům, které nám tento vstup přinese.

Pro srovnání jsou zde popsány dopady na země, které již euro přijaly, jako své zákonné platidlo ale i dopady na země, které sice v EU jsou, ale euro dosud nepřijaly.

KLÍČOVÁ SLOVA:

euro, dopady, Evropská hospodářská a měnová unie, hospodářská politika, konvergenční kritéria, eurozóna

TITLE:

The process of receiving euro in the Czech Republic

ABSTRACT:

This bachelor thesis is focused on the process of receiving euro in the Czech Republic, it describes some the advantages and unadvantages which will bring the establishment of the common currency-euro. I want to demonstrate there the uniform currency and evaluate desents the establishment this currency in the Czech Republic.

This thesis is mainly focused to the process of Euro acceptation in Czech Republic and especially to impacts, which this process will cause.

For comparison here are described impacts on countries, which already accepted Euro, like their own legal currency and on the other side impacts on the countires, which are the members of EU but they haven't accepted Euro.

KEYWORDS:

euro, impact, Economic and Monetary Union, economic policy, convergence kriteria, euro area

Obsah

ÚVOD

Tato bakalářská práce zpracovává téma Proces přijetí eura v České republice, které je v současné době velmi aktuální a často skloňované. Termín, ke kterému by mělo být euro v ČR přijato, je neustále probírán.

Občané České republiky se dělí na dvě skupiny: lidé, jenž chtějí euro přijmout co možná nejdříve (podnikatelé), a proti nim lidé, jenž by euro přijali co nejdéle nebo nepřijali vůbec (většina obyčejných občanů). Vláda se stále zdráhá říci, ke kterému datu se bude snažit euro přijmout. Oproti tomu například Slovensko bylo rozhodnuto euro přijmout k 1. lednu 2009 a také tak učinilo.

Přechod na společnou měnu je převážně chápán jako logické završení ekonomické integrace v Evropské unii a krok, který dále napomůže rozvoji obchodu a zvýšení konkurenceschopnosti ekonomik eurozóny.

Cílem této Bakalářské práce je charakterizovat dopady zavedení eura na Českou republiku a zhodnotit, zda je výhodné přijmout euro či tento proces co nejvíce oddalovat.

V první kapitole jsou uvedeny obecné informace o jednotné měně euro, Evropské unii, náležitosti Maastrichtské smlouvy a podmínky přijetí eura. Druhá kapitola je zaměřena na samotný proces přijetí eura v České republice a možné scénáře jeho zavedení.

V poslední kapitole jsou uvedeny výhody a nevýhody, které s sebou zavedení jednotné měny přinese. Jsou zde popsány přínosy a náklady pro Českou republiku, které s sebou přináší společná měna euro. Snahou této kapitoly je co možná nejvíce tyto dopady přiblížit a pokusit se je kvantifikovat. Pro srovnání jsou zde uvedeny i situace zemí, které euro přijaly již dříve, jako je Řecko a Španělsko a zemí, které se přijetí eura brání, jako jsou Velká Británie nebo Dánsko, jenž mají tzv. „opt-out clause“ (= vyřazovací doložku) a dále Švédsko, které formálně nespĺňuje konvergenční kritéria. Dále se zde v neposlední řadě nachází porovnání České republiky se Slovenskem, které do Evropské unie vstoupilo spolu s Českou republikou, ale na rozdíl od České republiky již euro přijalo.

1 EVROPSKÁ UNIE A EURO

1.1 Historie evropské měnové integrace

Zavedení společné měny euro je výsledkem dlouhodobého integračního procesu, jehož počátky lze neformálně datovat do r. 1944, kdy byly v americkém letovisku Bretton-Woods dohodnuty principy nového světového měnového řádu, založeného na systému pevných avšak přizpůsobitelných kurzů (fixed but adjustable). Šest evropských států se v roce 1957 rozhodlo pro užší spolupráci a do tohoto kursového uspořádání se zapojilo. Byly to: Belgie, Francie, Itálie, Německo, Nizozemsko, Lucembursko.

Brettonwoodský systém se rozpadl v roce 1973. Na tuto událost členské země EHS reagovaly provozováním ne příliš úspěšného kursového uspořádání nazývaného had (shake). Na počátku sedmdesátých let byl také podniknut první neúspěšný pokus o vytvoření měnové unie známý jako Wernerův plán.

V roce 1979 začal fungovat Evropský měnový systém, který představoval kvalitní posun v měnové spolupráci. Tento systém, který prodělal několik vývojových fází, se zasadil o výraznou konvergenci hospodářských politik a stal se nástupišťem pro druhý pokus vytvoření měnové unie, kterou nastínila tzv. Delorova zpráva.

Většina námětů Delorovy zprávy byla převzata Maastrichtskou smlouvou, kterou členské země uzavřely na konci roku 1991. Smlouva vytyčila časový i technický plán na vytvoření Hospodářské a měnové unie (Economic and Monetary Union). Tento plán byl realizován v roce 1999, kdy dvanáct evropských států (Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Německo, Nizozemí, Lucembursko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko) začalo provádět společnou měnovou politiku a zavedlo společnou měnu euro. O dva roky později do eurozóny vstoupilo také Řecko. V roce 2002 euro začalo obíhat též v hotovostní podobě bankovek a mincí.

Proces rozšiřování eurozóny pokračuje dále i v současné době. Začátkem roku 2007 euro nahradilo slovinský tolar a na začátku roku 2008 jej jako svou měnu přijaly dva středomořské ostrovní státy Kypr a Malta.

1.2 Evropský měnový systém

Evropský měnový systém (European Monetary System) byl založen v březnu 1979 zpětně k 1. lednu 1979.

Mezi cíle Evropského měnového systému patří stabilizovat měnové kurzy, podpořit konvergenci členských států a výhledově přispět k podpoře hlubší měnové integrace směrem k hospodářské a měnové unii.

Pro Evropský měnový systém byly příznačné tři základní prvky:

- Evropská měnová jednotka ECU (European Currency Unit);
- Mechanismus měnových kurzů ERM (Exchange Rate Mechanism);
- Úvěrové nástroje Evropského fondu pro měnovou spolupráci.

ECU byla uměle vytvořená měnová jednotka konstruovaná jako koš členských měn. Váhy jednotlivých měn v koši odrážely ekonomickou sílu členských států a byly upravovány v pětiletých intervalech. ECU plnila funkci zúčtovací jednotky Společenství a sloužila jako rezervní měna, kterou používaly centrální banky v případě intervencí na devizovém trhu. Vedle tohoto oficiálního ECU existovalo také tzv. privátní ECU. Takto se nazývaly četné finanční instrumenty (bankovní vklady, obligace, aj.), které kopírovaly košovou strukturu oficiálního ECU.

Tabulka 1: Složení ECU v době vzniku (13. března 1979)

Měna	Podíl národní měny v 1 ECU (%)	Počet jednotek národní měny v 1 ECU
<i>Belgický a lucemburský frank</i>	9,5	0,828
<i>Britská libra</i>	13,6	1,15
<i>Dánská koruna</i>	3,0	0,286
<i>Francouzský frank</i>	19,8	3,80
<i>Irská libra</i>	1,1	109,0
<i>Italská lira</i>	9,5	0,217
<i>Německá marka</i>	33	0,00759
<i>Nizozemský gulden</i>	10,5	0,0885

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky: Euro a Česká republika [online]. 2008 - [cit. 2008-12-2]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.html>

Za jádro Evropského měnového systému lze označit intervenční mechanismus. Každá členská země ERM měla stanovenou centrální paritu vůči ECU. Z těchto parit byly vypočítány vzájemné parity všech měnových párů, které byly uspořádány do tabulky, která se nazývá paritní mřížka. Vzájemné kurzy se mohly pohybovat uvnitř pásma vytyčeného okolo centrální parity. Flukтуаční pásma měla standardní šířku $\pm 2,25\%$, jako dočasná výjimka byla povolena šířka $\pm 6\%$. Pokud nějaký měnový kurz dosáhl okrajů pásma povolených fluktuací, centrální banky daných dvou zemí měly automatickou povinnost zahájit devizové intervence s cílem

udržet kurz uvnitř pásma. Měnit centrální paritu bylo možné pouze se souhlasem všech členů ERM.

Evropský měnový systém byl vybaven též indikátory divergence, které měly upozorňovat na nadměrné vychylování kurzů od svých centrálních parit. Smyslem těchto indikátorů bylo vyslat včasný signál o nutnosti přijmout účinná opatření, která by zamezila další divergenci a tím i minimalizovala potřebu devizových intervencí.

Evropský měnový systém prodělal několik vývojových etap. Počáteční období se vyznačovalo poměrně častým přestavováním parit, které reagovalo na odlišný makroekonomický vývoj v členských zemích. Naopak od roku 1983 do září 1992 se neuskutečnilo žádné přestavení parity. V této době se také rozšířil počet měn zapojených do ERM. Toto neobvykle dlouhé období kurzové stability bylo ukončeno měnovými turbulencemi a masivními spekulacními atakami. Nápor spekulace si nakonec vynutil rozšíření flukтуаčních pásem v rozsahu $\pm 15\%$ od centrální parity. Jako hlavní příčiny hluboké krize jsou uváděny vysoké německé sazby po sjednocení Německa a odmítnutí Maastrichtské smlouvy v dánském referendu.

1.3 Maastrichtská smlouva

V druhé polovině osmdesátých let minulého století se Evropský měnový systém proměnil v tzv. markovou zónu. Členské země neusilovaly o devalvace centrálních parit a naopak z pevného kursového závěsu vůči německé marce učinily součást své dezinflační strategie. Toto období dlouhodobé kurzové stability přimělo řadu zemí k úvahám o oživení polozapomenutého projektu hospodářské a měnové unie. Tento směr potvrdilo zasedání Evropské rady v Hannoveru v červnu 1988, které pověřilo tehdejšího předsedu Evropské komise Jacquese Delorse, aby ve spolupráci s guvernéry členských centrálních bank a dalšími experty vypracoval plán etapovitěho dosažení Hospodářské a měnové unie.

1.3.1 Delorova zpráva

Výstup Delorovy pracovní skupiny byl zveřejněn v dubnu 1989, a po té byl přijat na zasedání Evropské rady v Madridu v červnu 1989. Tato zpráva zdůraznila, že je zapotřebí vytvoření měnové unie se společnou měnou, která zajistí plné využívání výhod vnitřního trhu. Navrhováno bylo vytvoření hospodářské a měnové unie ve třech stádiích. První stádium se mělo zaměřit na urychlení hospodářské konvergence a na posílení koordinace měnových politik. Druhé stádium by spočívalo v technických přípravách na zavedení jednotné měny.

A v neposlední řadě třetí stádium by započalo neodvolatelným zafixováním měnových kurzů, které by bylo následováno nahrazením národních měn.

Obrázek 1: Stádia budování Hospodářské měnové unie

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky: *Euro a Česká republika* [online]. 2008 - [cit. 2008-12-4]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_maastricht.html>

1.3.2 Maastrichtská smlouva

Na Delorsovu zprávu navázala mezivládní konference. Od konference se očekávalo vypracování právního a institucionálního rámce měnové unie včetně podmínek jejího dosažení. Mezivládní konference zahájila činnost v prosinci 1990 a byla zakončena v prosinci 1991 uzavřením Smlouvy o Evropské unii (Treaty on European Union), neoficiálně nazývané Maastrichtská smlouva. Maastrichtská smlouva byla slavnostně podepsána v únoru 1992 a účinnost nabyla v listopadu 1993 po absolvování obtížného ratifikačního procesu. Tato smlouva vymezila základní obrysy další měnové integrace, které se dají shrnout do následujících základních bodů:

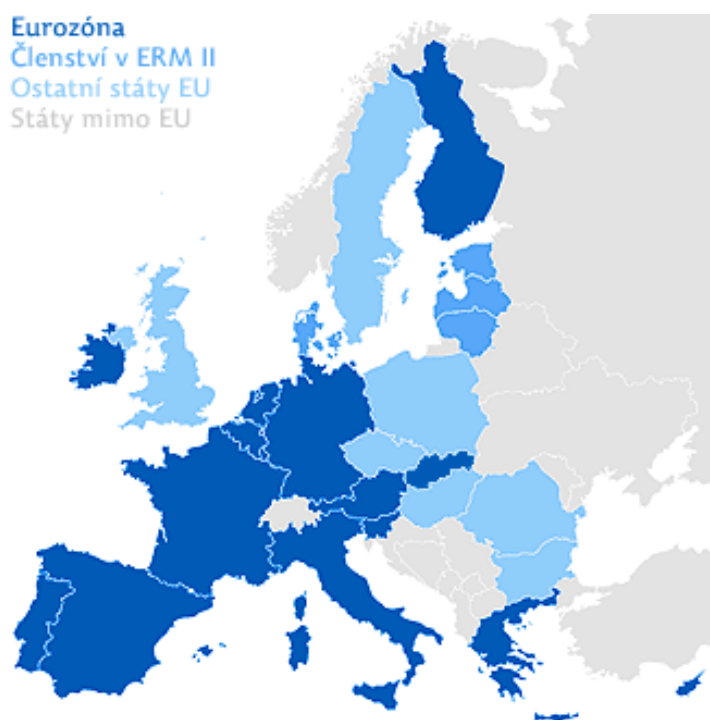
- proces utváření měnové unie byl rozvržen do tří stádií, která byla ukotvena pevnými daty a kterým byly přiřazeny jasné cíle a úkoly;
- časový harmonogram stanovil 1. leden 1999 jako nejzazší termín vzniku měnové unie;
- byla zformulována konvergenční kritéria, jejichž splněním byla podmíněna účast v měnové unii;
- vyjasněna byla institucionální podoba budoucí měnové unie v čele s nově zřízenou Evropskou centrální bankou, pověřenou mandátem pečovat o cenovou stabilitu.

1.4 Eurozóna

Eurozóna je označení pro státy Evropské unie, které již přijaly společnou měnu euro. Mezi původními patnácti členy Unie nebylo euro zavedeno ve Velké Británii, Dánsku a Švédsku. Velká Británie a Dánsko při vyjednávání Maastrichtské smlouvy si prosadily trvalou výjimku na zavedení eura (opt-out), která umožňuje neúčastnit se třetí fáze projektu Hospodářské a měnové unie, tj. samotného zavedení eura. Pro všechny ostatní země platí povinnost přijmout euro, pokud budou splněna požadovaná kritéria. V současné době to platí pro Bulharsko, Českou republiku, Estonsko, Litvu, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Švédsko.

Ze zemí z poslední vlny rozšiřování Evropské unie zavedlo euro od 1. ledna 2007 Slovinsko, od 1. ledna 2008 se členy eurozóny staly Kypr a Malta, 1. ledna 2009 rozšířilo řady členských států eurozóny i sousední Slovensko.

V eurozóně je prováděna jednotná měnová politika, za kterou odpovídá Evropská centrální banka.

Obrázek 2: Eurozóna

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky: *Euro a Česká republika* [online]. 2008 - [cit. 2008-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_eurozona.html>

1.4.1 Vznik Eurozóny

Maastrichtský scénář stanovil dva okamžiky pro vznik měnové unie, jeden dřívější na začátku r. 1997, kdy měnová unie mohla vzniknout za předpokladu, že alespoň polovina členských zemí splní požadavky maastrichtských konvergenčních kritérií, a druhý pozdější na začátku r. 1999, kdy měnová unie měla vzniknout již v jakémkoli počtu členů, který splní maastrichtská kritéria. První termín zůstal nevyužit, protože členské země nedokázaly provést požadovanou konsolidaci svých ekonomik, a to zejména v oblasti veřejných rozpočtů. Tento fakt Evropská rada formálně stvrdila v prosinci 1996 na zasedání v Dublinu.

Zato druhý termín vyvolal v členských zemích pozoruhodné konsolidační úsilí. Blížící se okamžik rozhodnutí o tom, která z členských zemí Evropské unie se ocitne mezi zakladateli měnové unie, zaúčinkoval jako vzpruha, která pomáhala mnohým vládám protlačovat nepopulární úsporná opatření.

V březnu 1998 byly vypracovány podklady Evropské komise a Evropského měnového institutu o připravenosti členských zemí na zahájení Stádia 3. Na základě podkladů Evropská rada na zasedání v Bruselu v květnu 1998 rozhodla, že Evropská unie vstoupí 1. ledna 1999 do závěrečné třetí fáze Hospodářské a měnové unie a zároveň potvrdila, že členy tohoto uskupení se stane jedenáct zemí – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko. Hospodářský potenciál ustavené měnové unie obsáhl tři čtvrtiny celkového výkonu Evropské unie. Počtem obyvatel překročil 300 miliónů. Jedna důležitá etapa evropské ekonomické integrace tímto okamžikem dospěla ke svému cíli.

1.5 Podmínky pro přijetí eura

Členství v eurozóně od České republiky vyžaduje, stejně jako od kteréhokoli jiného státu Evropské unie, splnění konvergenčních kritérií známých též jako maastrichtská kritéria.

Tato konvergenční kritéria lze rozdělit na rozpočtová a měnová. Rozpočtová kritéria stanoví maximální výši schodku státního rozpočtu a veřejného dluhu v poměru k HDP. Měnová kritéria se týkají míry inflace, výše dlouhodobých úrokových sazeb a stability měnového kurzu. Nezbytnou podmínkou splnění těchto kritérií je jejich udržitelnost, nikoli tedy jejich pouhé jednorázové naplnění v okamžiku zamýšleného vstupu do eurozóny.

Tabulka 2: Podmínky přijetí eura

KRITÉRIUM	
<i>Cenová stabilita</i>	12měsíční průměr HICP inflace do 1,5 % nad referenční hodnotou, která je průměrem tří zemí s nejnižší inflací
<i>Úrokové míry</i>	10leté vládní dluhopisy s úrokovou mírou do 2,0 % nad průměrem vládních dluhopisů tří zemí s nejlepší cenovou stabilitou
<i>Vládní deficit</i>	do 3 % HDP
<i>Veřejný dluh</i>	do 60 % HDP
<i>Stabilita měnového kurzu</i>	minimálně dvouletý pobyt v ERM II bez porušení $\pm 15,0$ %ního flukтуаčního pásma a devalvace centrální parity

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007

1.5.1 Vyhodnocení kritéria cenové stability

Kritérium cenové stability vyžaduje, aby každý členský stát dosahoval dlouhodobě udržitelné cenové stability. Referenční hodnota cenové stability je získána jako dvanáctiměsíční průměr inflace ve třech členských zemích Evropské unie, které ve sledovaném období dosáhly nejnižší míry inflace, zvýšeným o 1,5 procentního bodu. Inflace se měří pomocí tzv. harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP).¹

Tabulka 3: Harmonizovaný index spotřebitelských cen

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	1,6	1,1	0,3	0,7	1,0	1,4	1,3	2,6	2,4	2,4
Hodnota kritéria (1. řádek + 1,5 p.b.)	3,1	2,6	2,7	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1	3,9	3,9
Česká republika	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3,0	6,4	2,9	3,0

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007

Česká republika dlouhodobě plní kritérium cenové stability. V roce 2008 se však očekávalo výrazné zvýšení inflace v důsledku souběhu více faktorů. Jednak docházelo k úpravám nepřímých daní (zvýšení snížené sazby DPH, zavedení ekologické daně), které jsou součástí reformy veřejných financí. V současné době také celosvětově rostou ceny energií a potravin.

¹ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007*

1.5.2 Vyhodnocení kritéria dlouhodobých úrokových sazeb

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb vyžaduje, aby průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu EU v průběhu jednoho roku před šetřením nepřekračovala o více než 2 procentní body průměrnou úrokovou sazbu tří členských států, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability. Pro měření úrokových sazeb se používají výnosy desetiletých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů.²

Tabulka 4: Desetileté výnosové míry dluhopisů na sekundárním trhu

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	4,92	4,85	4,12	4,28	3,37	4,24	4,4	4,6	3,9	3,2
Hodnota kritéria(1. řádek + 2,0 p.b.)	6,92	6,85	6,12	6,28	5,37	6,24	6,4	6,6	5,9	5,2
Česká republika	6,31	4,88	4,12	4,75	3,51	3,78	4,3	4,7	4,4	4,3

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007

Česká republika dlouhodobě plní kritérium dlouhodobých úrokových sazeb. I výhled do dalších let nenaznačuje problémy s jeho plněním. Důležitým předpokladem pro plnění tohoto kritéria je udržení důvěry finančních trhů ve schopnost provést úspěšnou konsolidaci veřejných financí.

1.5.3 Vyhodnocení kritéria vládního deficitu

Toto kritérium vyžaduje, aby poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k HDP nepřekročil referenční hodnotu 3 %. Výjimku by představovaly ty situace, kdy se uvedený poměr výrazně snížil a přiblížil se referenční hodnotě, nebo překročení referenční hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a nacházelo se blízko referenční hodnoty.

Nadměrné rozpočtové schodky vykazované Českou republikou jsou rovněž v rozporu se závazky vyplývajícími z Paktu stability a růstu, ve kterém se požaduje po členských zemích dosažení stanovených střednědobých cílů pro vládní deficit. Z tohoto důvodu je s ČR od roku 2004 vedena tzv. procedura při nadměrném schodku, která je zahájena v případě, že členský stát EU překračuje či bude překračovat limitní hranici 3 % pro rozpočtový deficit.

Tabulka 5: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-5,9	-6,8	-12,6	-3,0	-3,6	-2,7	-1,0*	-1,2*	-1,6*	-1,5*

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007

*odhad

² *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007*

Česká republika má dlouhodobě problémy s plněním kritéria vládního deficitu. Nicméně rozpočet sestavený na rok 2008 předpokládá pokles deficitu pod požadovaná 3 % HDP a vláda zamýšlí snižovat deficity i v dalších letech, na úroveň 2,6 % HDP v roce 2009 a 2,3 % HDP v roce 2010.

Vládní konvergenční program z listopadu 2007 obsahuje závazek stabilizovat veřejné finance a udržet vládní deficit pod požadovanou tříprocentní úrovní, s postupnou tendencí k dalšímu snižování rozpočtových deficitů.

1.5.4 Vyhodnocení kritéria veřejného dluhu

Kritérium hrubého veřejného dluhu požaduje, aby poměr vládního dluhu k HDP nepřekračoval 60 %. Výjimkou jsou ty případy, kdy se tento poměr snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě.

Při hodnocení kritéria veřejného dluhu je kladen důraz zejména na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí. Udržitelně plnit toto kritérium v České republice vyžaduje adekvátně reagovat především na problém stárnutí populace, protože předpokládaný demografický vývoj naznačuje, že současný systém financování důchodového systému je dlouhodobě neudržitelný. Vzhledem k tomu, že v následujících desetiletích dojde k masivnímu nárůstu lidí v důchodovém věku (nyní je 20 % obyvatelstva starších 60-ti let, v roce 2050 to má být již 40 %) je provedení reformy penzijního systému v blízké době nutností. Hlavním důvodem reformy bude především udržitelnost systému veřejných financí, než jen splnění podmínek jednoho z maastrichtských kritérií.

Tabulka 6: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	25,3	28,8	37,8	30,4	29,8	29,6	28,9	28,8	27,9	26,8

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007

Skokové zvýšení veřejného dluhu v roce 2003 pramenilo ze započítání většiny nepřímých závazků vlády (vládních garancí), a také ze začlenění České inkasní a České konsolidační agentury mezi vládní instituce. Po roce 2003 se podařilo stabilizovat podíl vládního dluhu na HDP, k čemuž významně přispěl rychlý hospodářský růst.

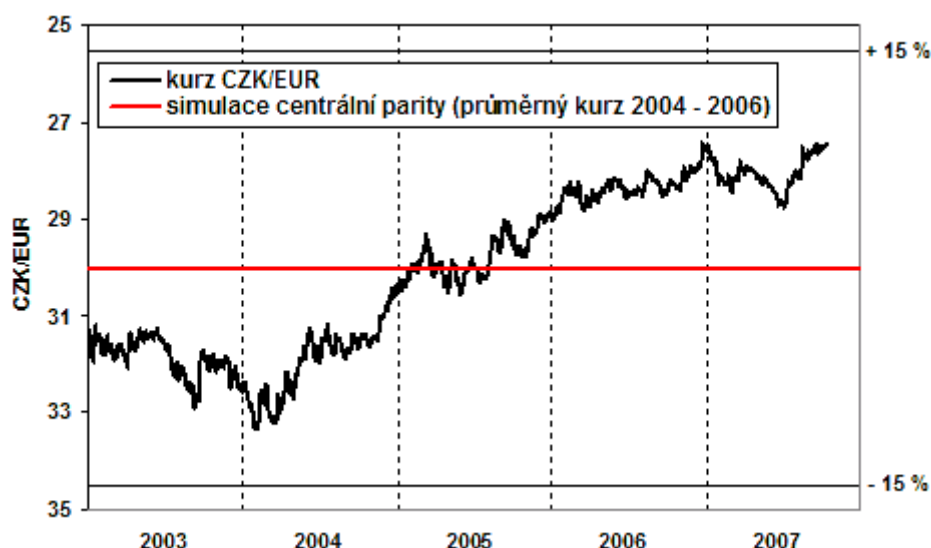
Česká republika dlouhodobě plní kritérium veřejného dluhu. Hodnota veřejného dluhu se dlouhodobě pohybuje kolem 30 % HDP, což je významně pod referenční hodnotou tohoto kritéria.

1.5.5 Vyhodnocení kritéria stability měnového kurzu

Česká republika se prozatím neúčastní kurzového mechanismu ERM II, a proto prozatím není možné kurzové kritérium formálně vyhodnocovat. Lze se však domnívat, že vzhledem k trendovému posilování české koruny by toto kritérium mohlo být plněno, na rozdíl od situace, kdy hodnocená měna trvale oslabuje.

Kurzové kritérium vyžaduje zapojení měny minimálně po dobu dvou let do kurzového mechanismu ERM II. Během zapojení měny do mechanismu ERM II by se kurz měl nalézat bez nadměrného pnutí v blízkosti centrální parity, která by neměla devalvovat.

Dopad kritéria stability měnového kurzu na českou ekonomiku byl posouzen v dokumentu zpracovaném ČNB v červenci 2003 „Kurzový mechanismus ERM II a kurzové konvergenční kritérium“. Tento dokument uvádí, že pro českou ekonomiku je z pohledu makroekonomické stability optimální setrvat v mechanismu ERM II jen po dobu minimálně nutnou pro splnění kurzového kritéria. Tato doba odpovídá časové lhůtě přibližně dvou let.

Obrázek 3: Vývoj nominálního kurzu CZK/EUR

Zdroj: Vyhodnocení plnění mastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007

Vedle těchto kritérií uvádí Smlouva rovněž požadavek na slučitelnost právních předpisů jednotlivých zemí s legislativou Evropského společenství. Jedná se konkrétně o statut Evropského systému centrálních bank (ESCB) a Evropské centrální banky (ECB).

Tabulka 7: Stav plnění maastrichtských kritérií českou ekonomikou

KRITÉRIUM		Referenční hodnota	Skutečnost
<i>Věřejné finance</i>	Vládní deficit nesmí přesáhnout hodnotu 3 % HDP.	3 %	-1,2 % (za rok 2008)
<i>Úrokové míry</i>	Veřejný dluh nesmí přesáhnout úroveň 60 % HDP.	60 %	28,8 % (za rok 2008)
<i>Inflační kritérium</i>	Roční průměrná inflace nejvýše 1,5 procentního bodu nad referenční hodnotou, která je průměrem inflací v třech zemích EU s nejlepší cenovou stabilitou.	4,1 %	6,4 % (za rok 2008)
<i>Stabilita dlouhodobých úrokových sazeb</i>	Výnos desetiletých vládních dluhopisů nejvýše 2 procentní body nad průměrem výnosů ve třech zemích EU s nejlepší cenovou stabilitou.	6,6 %	4,7 % (za rok 2008)
<i>Stabilita směnného kurzu</i>	Minimálně dvouletý pobyt v ERM II bez vnitřního pnutí.	Česká koruna prozatím není zapojena do ERM II.	

Zdroj: Vlastní úprava, údaje převzaty z Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění. Společný dokument Ministerstva financí ČR a ČNB schválený vládou dne 19. prosince 2007

1.6 Euro

Euro je název společné měny, kterou 1. ledna 1999 zavedlo jedenáct států Evropské unie (Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko a Španělsko) a o dva roky později také Řecko.

Euro v podobě bankovek a mincí obíhá od 1. 1. 2002. Od vzniku eurozóny do roku 2002 existovalo euro pouze v bezhotovostní formě a po tři roky obíhalo společně s národními měnami.

Měnová jednotka euro je označována mezinárodním kódem EUR. Eurobankovky existují v nominální hodnotě 5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 € a 500 €. Euromince mají hodnotu 1, 2, 5, 10, 20, 50 centů a 1 €, 2 €.

1.6.1 Zavedení hotovostního eura

Vznik eurozóny 1. ledna 1999 nepřinesl pro běžného občana žádnou zásadní změnu, v oběhu nadále zůstávaly národní bankovky a mince, které tak jako dříve plnily standardní peněžní funkce. Nová měna existovala pouze v bezhotovostní formě, tj. v podobě zůstatků na bankovních účtech. Na používání bezhotovostního eura se vztahoval princip „žádné příkazování, žádné zakazování“, který zcela nechával na uvážení podniků i domácností, jak dalece budou euro využívat. Z právního hlediska bylo na národní peněžní jednotky zemí

eurozóny pohlíženo jako na neceločíselné násobky eura, z praktického hlediska však tyto národní peníze stejně nemohly být vynucovány za hranicemi své země jako zákonné platidlo.

Toto uspořádání trvalo celkem tři roky, až po uplynutí tohoto přechodného období, 1. ledna 2002, byla ve všech zemích eurozóny zahájena výměna národního oběživa za eurové. V průběhu dvou měsíců vyhrazených pro tzv. duální cirkulaci postupně mizely z oběhu známé národní bankovky a mince, jejichž místo zaujímaly bankovky a mince nové. V historii to byla nejgigantičtější operace s oběživem. Podle odborných pramenů bylo vyrobeno celkem 14,25 miliard eurových bankovek a 56 miliard eurových mincí. Tato peněžní masa musela být nejen zhotovena, ale také uskladněna a distribuována. A obdobně ohromná masa dosluhujících národních bankovek a mincí musela být stažena a zlikvidována.

Tehdejší situace byla ojedinělá tím, že se málokdo z více než 300 miliónů obyvatel, kterým nová měna měla sloužit, mohl s jeho fyzickou podobou předem podrobněji seznámit. Důvody byly především bezpečnostní, neboť z předčasné dostupnosti nového platidla by těžili především padělatelé a jiní podvodníci, kteří by zneužívali neobeznámenosti široké veřejnosti s novou měnou. Z tohoto důvodu byly vedeny nákladné informační a vzdělávací kampaně pro širokou veřejnost.

Důsledná a pečlivá příprava měla za výsledek hladký průběh náročné logistické operace. Nebyly zaznamenány kolapsy při placení vesměs neznámou měnou, ani průzkumy veřejného mínění neukázaly žádné zásadní problémy obyvatelstva při přechodu na novou měnu. Pozoruhodné bylo, s jakou rychlostí byla stahována národní oběživa a jak rychle byla nahrazena eurem.

1.6.2 Eurobankovky a euromince

Eurobankovky existují v nominální hodnotě 5 €, 10 €, 20 €, 50 €, 100 €, 200 € a 500 €. Euromince mají hodnotu 1, 2, 5, 10, 20, 50 centů a 1 €, 2 €.

Od 1. ledna 2002 se eurové bankovky a mince staly platidlem pro více jak 300 milionů obyvatel 12-ti států Evropské unie. Po započtení Slovinců, Kypřanů, Malt'anů a Slováků se tento počet zvyšuje na 325 milionů obyvatel.

Euro se dělí na sto centů. Bankovky a mince mají přesně stanovené parametry (rozměr, hmotnost, barvu, tvar, materiál). Na rozdíl od jednotné podoby bankovek mají mince společnou pouze lící stranu, která nese evropské symboly a uvádí hodnotu mince. Druhá rubová strana obsahuje národní symboly, jejichž výběr a grafické zpracování je v kompetenci členských států.

- **Euromince**

Euromince mají jednu stranu společnou (evropskou) a druhou stranu národní, ale platí, bez ohledu na svou národní stranu, ve všech státech eurozóny.

Za výrobu a vydávání euromincí jsou zodpovědné podle Smlouvy o EU členské státy eurozóny a Evropská komise zastává koordinační roli celého procesu. Za ražbu mincí jsou zodpovědné mincovny jednotlivých států. Země, které svou mincovnu nemají, si výrobu mincí objednávají u jiných výrobců.

Vzhled euromincí závisí na výběru každého z členských států, každý stát si může zvolit motiv své národní strany euromincí. Motiv může být stejný pro všech osm mincí, nebo jen pro několik z nich. Národní motiv je lemován kruhem z dvanácti hvězd na všech euromincích, mince se od sebe liší velikostí, hmotností, provedením hrany, použitým materiálem, barvou a také motivem. Euromince byly navrženy tak, aby byly lehce rozpoznatelné i pro lidi se slabým zrakem.

Obrázek 4: Společná strana euromincí

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 až 2008 - [cit. 2008-10-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.cnb.cz/cs/index.html>>

- **Eurobankovky**

Eurové bankovky mají ve všech zemích jednotnou podobu. Za výrobu eurobankovek a jejich distribuci je zodpovědná Evropská centrální banka, podle Smlouvy o EU. O uvádění eura do oběhu a i jeho skladování se starají centrální banky členských států eurozóny.

Co se týká vzhledu eurobankovek, jejich lící strany jsou propojeny společným námětem oken a portálů, jež mají symbolizovat evropského ducha otevřenosti a spolupráce. Rubové strany zobrazují různá provedení mostů jako symbolů úzkých vazeb mezi evropskými národy i mezi Evropou a zbytkem světa. Grafické ztvárnění uvedených prvků na bankovkách rozdílných nominálních hodnot by mělo připomínat jednotlivá architektonická období dějin Evropy.

Obrázek 5: Eurobankovky

Zdroj: Česká národní banka [online]. 2003 až 2008 - [cit. 2008-10-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.cnb.cz/cs/index.html>>

1.6.3 Ochranné prvky

Dnes už mají padělatelé snazší přístup k technice, která umožňuje dokonalé napodobení peněz. Proto současné emise bankovek mají více a více ochranných prvků, které se neustále zdokonalují. V případě eurových bankovek existoval ještě jeden významný důvod, proč co nejvíce znesnadnit padělání: Na začátku roku 2002, kdy se euromince a eurobankovky poprvé dostávaly do oběhu, to byly naprosto neznámé peníze. Lidé proto jen obtížně mohli sami rozpoznávat padělky. To mohlo mít dalekosáhlé důsledky pro důvěryhodnost nové měny.

Eurobankovky mají sedm ochranných prvků: vodoznak, hlubotisk, ochranný proužek, soutiskovou značku, fólii s hologramem, iridiscentní pruh a opticky proměnlivou barvu. Všechny ochranné prvky mohou být snadno prověřovány a proto se pro ověření pravosti doporučuje zkontrolovat vždy několik ochranných prvků. Takováto kontrola pravosti bankovky trvá jen několik vteřin a přitom umožňuje vyhnout se mnoha případným nepříjemnostem. Pravou bankovku lze poznat: hmatem, nastavením proti světlu nebo nakloněním.

1. IDENTIFIKACE HMATEM

Pokud se po bankovce přejedete prstem nebo hranou nehtu, měl by být nahmatán „plastický“ tisk. Protože je využita zvláštní technologie tisku a použitý materiál, jsou bankovky na omak nezaměnitelné - použitý papír je pevný a tuhý. Hlavního motiv, nápisy a čísla vyznačující nominální hodnotu na přední straně bankovky, jsou mírně vystouplé a bankovka je na těchto místech na omak silnější.

2. NASTAVENÍ PROTI SVĚTLU

Když se bankovka nastaví proti světlu, objeví se vodoznak, ochranný proužek a doplní se neúplné číslo. Tyto tři ochranné prvky jsou vidět z obou stran pravé bankovky.

Neúplné symboly v horním rohu na obou stranách bankovky při pohledu proti světlu dokonale splynou a tím se vytvoří hodnotové číslo bankovky.

Do papíru bankovky je zapuštěn ochranný proužek, který ztmavne po nastavení bankovky proti světlu a je na něm drobným písmem uvedeno slovo EURO a hodnota bankovky.

3. IDENTIFIKACE NAKLONĚNÍM

Při naklánění bankovky se mění motiv na hologramu, to znamená, že na zadní straně také vynikne zlatavý proužek (bankovky 5 €, 10 €, 20 €) nebo měnící se barva hodnotového čísla (bankovky 50 €, 100 €, 200 €, 500 €).

Při naklánění bankovky se bude motiv na hologramu měnit z hodnotového čísla bankovky na okno nebo portál a v pozadí se od okrajů hologramu k jeho středu při naklánění postupně zobrazují duhové soustředné kruhy složené z mikropísma.

2 PROCES PŘIJETÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE

2.1 Euro a Česká republika

Česká republika se 1. května 2004 stala členem Evropské unie a tím se zavázala k přijetí jednotné evropské měny euro. Termín, ke kterému bude Česká republika usilovat o přijetí eura bude určen vládou. Členství v eurozóně je podmíněno splněním ekonomických a právních podmínek známých též jako maastrichtská kritéria, která již byla zmíněna výše.

Zavedení eura je proces s mnoha aspekty, které přinášejí řadu výhod i nevýhod. Mezi výhody můžeme zařadit například jednodušší cestování nebo vyšší makroekonomickou stabilitu, mezi nevýhody pak ztrátu samostatné měnové politiky. Zavedení eura se dotkne všech obyvatel České republiky. K usnadnění přechodu české ekonomiky na euro byl vypracován Národní plán zavedení eura v České republice. Národní plán tedy řeší technické, organizační a právní náležitosti tohoto přechodu.

Národní plán stanovuje, že přechod na euro musí respektovat několik důležitých principů:

- PRINCIP PRÁVNÍ JISTOTY

Princip právní jistoty znamená, že všechny uzavřené smlouvy (hypoteční, pojistné, nájemní a další), které obsahují údaje v českých korunách, zůstanou nadále platné i po zavedení eura.

- PRINCIP OCHRANY SPOTŘEBITELE

Tento princip usiluje o to, aby zavedení eura nebylo zneužito k neodůvodněnému zvyšování cen. Prodejci budou mít povinnost tzv. duálního označování vybraných cen a peněžních částek. V praxi to znamená, že po oznámení oficiálního přepočítacího koeficientu budou muset být příslušné peněžní částky uváděny v korunách i eurech, a tak si spotřebitelé budou moci lépe přivyknout na novou měnu.

- PRINCIP MINIMALIZACE NÁKLADŮ

Tento princip stanoví, že způsob přechodu na novou měnu musí být ohleduplný vůči výdajům soukromých subjektů i státních orgánů, protože Národní plán stanoví, že každý subjekt si bude muset pokrýt náklady na zavedení eura z vlastních zdrojů, to platí jak pro veřejné, tak i soukromé subjekty. Úlohou státu bude poskytovat informace všem adresátům přesné a včasné.

2.2 Scénáře přijetí eura

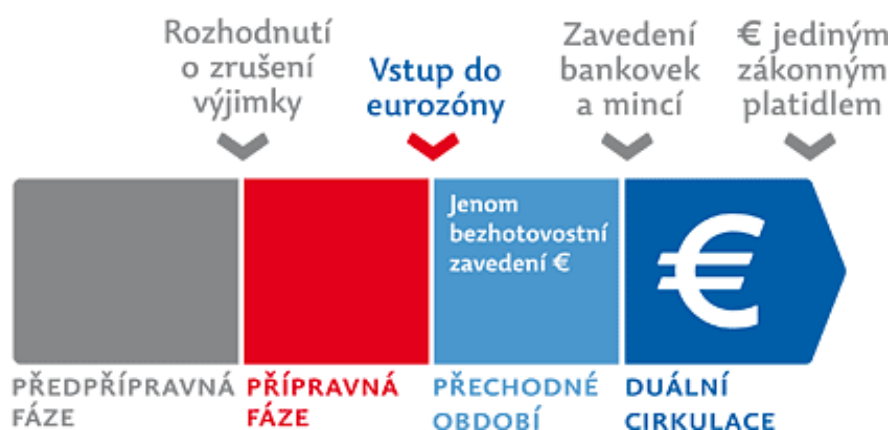
Důležitým rozhodnutím při přípravách na zavedení eura je volba scénáře přechodu na jednotnou měnu::

- scénář s využitím přechodného období (tzv. madridský scénář),
- jednorázový přechod na euro (tzv. velký třesk či též Big Bang),
- jednorázový přechod na euro s využitím tzv. doběhu (Phasing Out).

2.2.1 Scénář s využitím přechodného období (tzv. „madridský“ scénář)

Tento scénář označuje situaci, kdy je euro nejprve zavedeno pouze v bezhotovostní podobě a po uplynutí přechodného období (v délce nejvýše tří let) je uvedeno do oběhu v hotovostní formě v bankovkách a mincích.

Tento způsob přijetí eura zvolili zakládající členové eurozóny. Na začátku r. 1999 bylo euro zavedeno do bezhotovostního platebního styku a teprve po uplynutí tří let obdrželo podobu reálně obíhajících hotovostních bankovek a mincí. Výhodou tohoto přístupu je, že poskytuje dostatek času na technické přípravy, jakými jsou např. ražba mincí s národní stranou, předzásobení bank a podniků nebo příprava právního prostředí. Nevýhodou tohoto přístupu je, že je velmi nákladný, protože požaduje od ekonomických subjektů udržovat paralelně dva měnové okruhy při vedení účtů, správě systémů platebního styku, apod. V této době se tento tříletý odstup mezi hotovostním a bezhotovostním eurem zdá být zbytečně příliš dlouhý.

Obrázek 6: Madridský scénář zavedení eura

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky: Euro a Česká republika [online]. 2008 - [cit. 2009-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html>

2.2.2 Jednorázový přechod na euro (tzv. velký třesk)

V tomto scénáři se euro začíná ke stejnému dni používat v bezhotovostním i hotovostním platebním styku. Ve srovnání s madridským scénářem je tato varianta náročnější na koordinační a přípravné práce, protože všechny subjekty soukromého i veřejného sektoru musejí být schopny přejít na euro z národní měny prakticky v jednom okamžiku.

V současné době, kdy euro je již etablovaná a mezinárodně uznávaná měna, volí noví členové eurozóny metodu velkého třesku. Prvním členem, který zavedl euro prostřednictvím tohoto scénáře, je Slovinsko. To jednoznačně potvrdilo, že se jedná o levnější a jednodušší variantu.

Obrázek 7: Jednorázový přechod na euro (tzv. velký třesk)

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky: *Euro a Česká republika* [online]. 2008 - [cit. 2008-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html>

2.2.3 Jednorázový přechod na euro s využitím tzv. „fáze postupného zrušení“

Stejně jako u scénáře velkého třesku se euro ve stejném okamžiku začne používat v hotovostním i bezhotovostním platebním styku, ale ve vybraných oblastech (např. placení daní, fakturace malých podnikatelů, apod.) lze po určitou dobu (maximálně jeden rok) používat i původní národní měnu.

Obrázek 8: Jednorázový přechod na euro s využitím tzv. doběhu
 Zdroj: Ministerstvo financí České republiky: Euro a Česká republika [online]. 2008 - [cit. 2008-12-3].
 Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html>

2.3 Harmonogram zavedení eura v České republice

Euro bude v České republice zavedeno pomocí scénáře jednorázového přechodu na euro, tzv. velkého třesku. To tedy znamená, že ve stejném okamžiku se eurem začne platit v hotovostním i bezhotovostním platebním styku. Celý přechod na euro lze rozdělit do pěti fází (viz: obrázek č. 9).

Obrázek 9: Harmonogram zavedení eura v České republice
 Zdroj: Ministerstvo financí České republiky: Euro a Česká republika [online]. 2008 - [cit. 2008-12-3].
 Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_scenar_prijeti.html>

1. fáze – Předpřípravná

Období před rozhodnutím o zrušení výjimky pro zavedení eura, že Česká republika vyhověla všem podmínkám pro zavedení eura. Ve všech činnostech je jediným zákonným platidlem česká koruna, zároveň probíhají intenzivní technické přípravy na zavedení eura.

2. fáze – Přípravná

Toto období začíná zrušením výjimky pro zavedení eura a před dnem vstupu do eurozóny. Ve všech platbách se používá česká koruna, ceny v obchodech, údaje na výplatních páskách, konečné zůstatky na bankovních účtech aj. jsou uváděny v korunách i v eurech, a to na základě přepočtu podle stanoveného přepočítávacího koeficientu. Předpokládaná délka této fáze je přibližně 6 měsíců.

Při převodu korunových hodnot na eura bude možné použít pouze přepočítávací koeficient. Ten bude stanoven Radou EU ve zvláštním nařízení (bude se jednat o novelu nařízení Rady č. 1866/1998). Všechny korunové hodnoty se budou přepočítávat pouze na základě tohoto koeficientu a nebude možné použít jiný kurz. Přepočítávací koeficient bude stanoven na šest platných číslic a bude vyjadřovat ekvivalent jednoho eura v českých korunách (tzn. 1EUR = XX,XXXX CZK).

3. fáze – Období duální cirkulace

Jedná se o krátké období paralelního oběhu eura a české koruny po termínu zavedení eura. Zákonným platidlem ode dne zavedení eura bude na území ČR euro a české bankovky a mince budou postupně stahovány z oběhu. V bezhotovostním oběhu se od data zavedení eura bude používat výlučně euro. Během krátkého období duální cirkulace bude možno na území České republiky používat k placení jak české koruny, tak i eurobankovky a mince. Národní plán pro toto období vyhradil délku dvou kalendářních týdnů. Obchodníci však budou povinni vracet zákazníkům pouze eura. Po skončení duální cirkulace bude zákonným platidlem výlučně euro.

4. fáze – Období do ukončení duálního označování

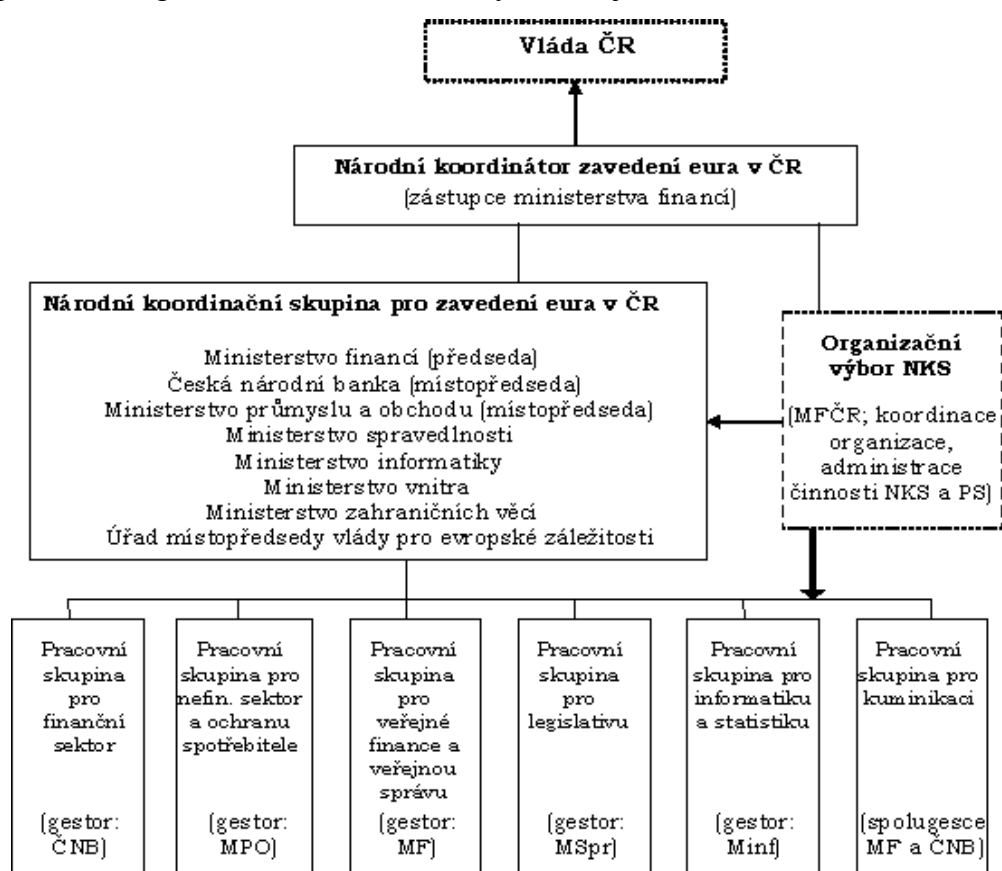
Ve všech transakcích se bude používat výhradně euro, ale pro lepší porovnání cen budou ceny uváděny také v českých korunách. Toto období bude trvat do konce kalendářního roku, kdy bylo euro zavedeno (předpokládá se zavedení eura k 1. lednu).

5. fáze – Plně funkční euro

V závěrečné fázi budou veškerá přechodná opatření ukončena. Euro již bude obíhat jako plnohodnotná regulérní měna. České koruny mohou být směňovány na eura pouze v pobočkách České národní banky.

2.4 Institucionální zajištění zavedení eura v České republice

Každý složitý proces by měl mít svoji funkční strukturu pro řízení a koordinaci dílčích aktivit, je tomu tak i v případě zavedení eura v ČR. Proto vláda na podzim roku 2005 rozhodla o ustanovení Národní koordinační skupiny pro zavedení eura (NKS). Úkolem NKS je koordinovat legislativní, organizační a technické úkoly související se zavedením eura.

Obrázek 10: Národní koordinační skupina

Zdroj : Vlastní zpracování, údaje převzaty z *Ministerstvo financí České republiky: Euro a Česká republika [online]. 2008 - [cit. 2008-12-6]. Dostupný z WWW:*

<http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro.html>

V čele NKS stojí národní koordinátor, který si pro svoji potřebu zřizuje pracovní skupiny, jejichž úkolem je řešit konkrétní úkoly a připravovat podklady pro rozhodování samotné NKS a případně i vlády. V současné době existuje šest pracovních skupin. NKS má charakter mezinárodního orgánu.

Na podporu činnosti NKS byl na ministerstvu financí zřízen Organizační výbor Národní koordinační skupiny, který také koordinuje aktivity jednotlivých pracovních skupin, podílí se na zpracování metodických textů a angažuje se v dalších aktivitách souvisejících se zavedením eura v České republice.

2.5 Národní plán zavedení eura

Národní plán zavedení eura je základní dokument, který se věnuje všem technickým aspektům zavedení jednotné evropské měny euro. Tento dokument byl schválen vládou na jaře roku 2007.

Dokument vymezuje základní zásady, harmonogram a institucionální zajištění celého procesu zavedení eura v České republice, a zároveň obsahuje souhrn úkolů v jednotlivých oblastech české ekonomiky, které je zapotřebí v souvislosti se zavedením eura provést. Tyto nezbytné kroky jsou rozděleny do šesti oblastí, za které odpovídají následující pracovní skupiny:

- a) pracovní skupina pro finanční sektor,
- b) pracovní skupina pro veřejné finance a veřejnou správu,
- c) pracovní skupina pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele,
- d) pracovní skupina pro legislativu,
- e) pracovní skupina pro komunikaci,
- f) pracovní skupina pro informatiku a statistiku.

Mezi úkoly, o kterých národní plán pojednává, lze především jmenovat zavedení eura do hotovostního a bezhotovostního oběhu, pravidla pro duální označování cen a duální oběh koruny a eura, vedení informační kampaně.

Národní plán se skládá ze tří částí:

- Část I – obecná část

„Základní informace“ je exekutivním souhrnem národního plánu, který obsahuje základní principy, na kterých bude zavedení eura v České republice založeno, a shrnuje doporučení pro jednotlivé oblasti včetně doporučení národního koordinátora.

- Část II – zvláštní část

„Konkretizace úkolů v jednotlivých segmentech“ obsahuje detailní popis doporučení a opatření v jednotlivých oblastech, jak je zpracovaly pracovní skupiny.

- Část III

„Slovník základních pojmů“ související s problematikou zavedení eura.

3 KOMPARACE DŮSLEDKŮ ZAVEDENÍ EURA V ZEMÍCH EU

Dopady zavedení eura v České republice lze členit do různých kategorií. Jednotlivé dopady lze rozdělit podle toho, zda jsou bezprostředně spojeny se zavedením eura (přímé dopady), nebo se v ekonomice projevují až zprostředkovaně působením přímých dopadů a projevují se většinou až ve střednědobém či dlouhodobém horizontu (nepřímé dopady). Tyto dvě skupiny dopadů mohou být dále rozděleny na dopady jednorázové nebo trvalé a také na dopady, které se projevují v okamžiku zavedení eura a na ty, které až ve střednědobém či dlouhodobém horizontu.

Tabulka 8: Rozdělení dopadů zavedení jednotné měny

	PŘÍMÉ DOPADY	NEPŘÍMÉ DOPADY
Přínosy	<ul style="list-style-type: none"> - Omezení kursového rizika (trvalé, okamžité, po zavedení) - Snížení transakčních nákladů (trvalé, okamžité, po zavedení) - Nižší náklady na obstarání kapitálu (trvalé, střednědobý/dlouhodobý horizont, po zavedení) - Vyšší transparentnost cen (trvalé, střednědobý/dlouhodobý horizont, po zavedení) 	<ul style="list-style-type: none"> - Růst zahraničního obchodu (trvalé, střednědobý/dlouhodobý horizont, po zavedení) - Příliv zahraničních investic (trvalé, střednědobý/dlouhodobý horizont, po zavedení) - Stabilizace veřejných financí (trvalé, střednědobý/dlouhodobý horizont, před i po zavedení)
Náklady	<ul style="list-style-type: none"> - Ztráta autonomní měnové politiky a ztráta kursové politiky (trvalé, okamžité, před i po zavedení) - Bezprostřední růst cenové hladiny (jednorázové, okamžité, po zavedení) - Administrativní a technické náklady přechodu na euro (jednorázové, okamžité, před i po zavedení) - Specifické náklady bankovního sektoru (jednorázové i trvalé, okamžité, před i po zavedení) 	<ul style="list-style-type: none"> - Dlouhodobý růst cenové hladiny (trvalé, okamžité, po zavedení)

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaty z Výzkumné centrum PEF MZLU v Brně: Studie vlivů zavedení eura na ekonomiku ČR [online]. Prosinec 2007. [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/studie_NKS_final_aktualiz-26022008_pdf>

Přímé dopady jsou bezprostředně vyvolány zavedením eura, bez zavedení jednotné měny by nenastaly a projevují se většinou okamžitě při zavedení.

Nepřímé dopady působí v ekonomice zprostředkovaně pomocí přímých dopadů. Zavedení jednotné měny je jen jedním z faktorů působících na výslednou hodnotu sledované

veličiny. Tyto faktory se projevují většinou až ve střednědobém či dlouhodobém horizontu po zavedení jednotné měny.

		okamžitý	okamžitý	středně- až dlouhodobý
očekávaná intenzita dopadů	5			
	4		+ Omezení kurzového rizika - Ztráta autonomní měnové politiky a ztráta kurzové politiky	
	3		+ Snížení transakčních nákladů	
	2	- Bezprostřední růst cenové hladiny - administrativní a technické náklady přechodu na euro		+ Nižší náklady na obstarání kapitálu
	1	- Specifické náklady bankovního sektoru (zajištění emise bankovek a mincí)	- Specifické náklady bankovního sektoru (omezení příjmu z devizových transakcí)	+ Vyšší transparentnost cen
		jednorázový dopad	trvalý dopad	
		časový horizont		

Obrázek 11: Souhrn klasifikace přímých dopadů na zavedení eura

Zdroj: Vlastní zpracování, údaje převzaty z Výzkumné centrum PEF MZLU v Brně: Studie vlivů zavedení eura na ekonomiku ČR [online]. Prosinec 2007. [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/studie_NKS_final_aktualiz-26022008_pdf>

Vysvětlivky: Odhadnutá intenzita dopadu přímých dopadů na českou ekonomiku:

škála 1 (zanedbatelná), 2 (malá), 3 (střední), 4 (významná), 5 (kritická)

+: přínosy; **-**: náklady; **O**: podstatné dopady; ostatní dopady (nejsou v kroužku) jsou nepodstatné

3.1 Výhody zavedení eura

3.1.1 Pro spotřebitele

Po zavedení eura nebude nutné pokaždé měnit peníze při vycestování do zahraničí, to uspoří nejen čas při hledání směnárny s nevýhodnějším kurzem, ale i poplatky za výměnu peněz. Vzhledem k tomu, že občané budou obeznámeni s eurovými bankovkami a mincemi z každodenního používání, bude v zahraničí pohodlnější i nakupování, každý se bude snadněji a rychleji orientovat v cenách. Jednotná cena umožní i jednodušší porovnání si ceny konkrétního zboží doma oproti zahraničí, protože bude vyjádřena ve stejné měnové jednotce. Dále odpadne i to riziko, že v cizí zemi budeme napáleni podvodníky, kteří nám peníze vymění za falešné.

Díky udržování inflace na nízké úrovni Evropskou centrální bankou by lidé mohli mít relativně snadný a levný přístup k půjčkám, za předpokladu, že se budou zadlužovat jen v rozumné míře.

Pro spotřebitele je bezesporu velkou výhodou, že euro je už dnes přijímáno prakticky všude na světě, a to se o české koruně říci rozhodně nedá.

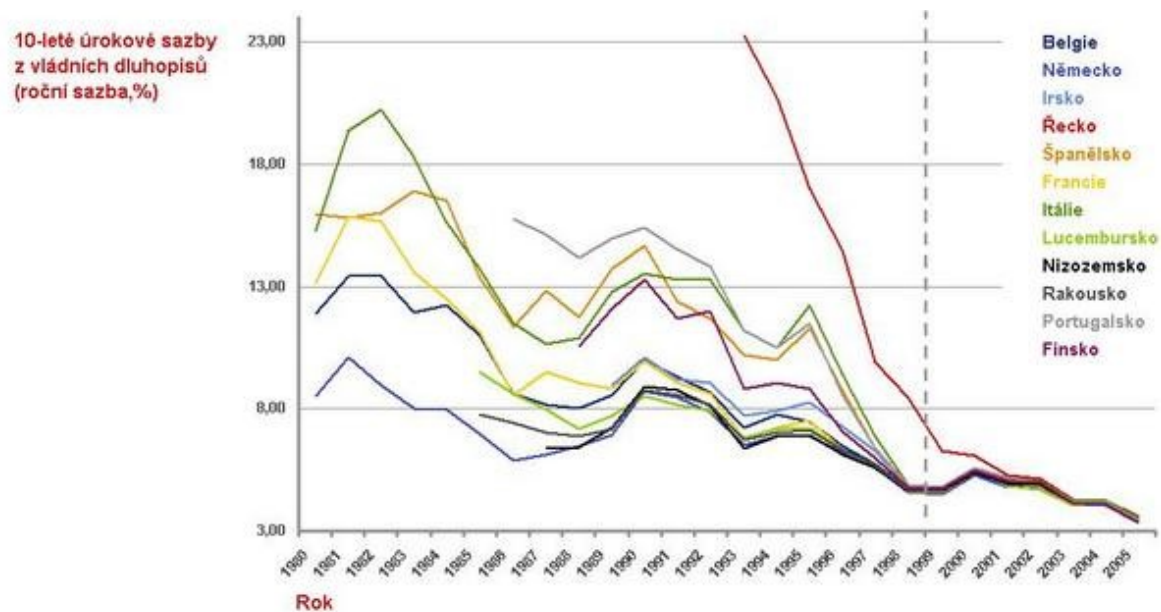
3.1.2 Pro podnikatele

Euro přináší podnikatelům spoustu výhod, jednou z nich je i odstranění kurzového rizika. Dopady změn měnového kurzu ovlivňují firmy v jejich finančním plánování a rozhodování. Čím delší je plánovací horizont, tím více nepředvídatelné výkyvy měnového kurzu ztěžují rozhodnutí a staví podniky před nemalá rizika. U podniků byly odhadnuty úspory plynoucí z omezení kurzového rizika ve výši 1,4 % HDP ročně.

Zavedení eura sice nadále ponechá kurzové riziko vůči dolaru, ale i přesto čeští podnikatelé získají. Zajišťování bude levnější, neboť trh euro-dolar je likvidnější než trh koruna-dolar.

Další výhodou pro podnikatele by bezesporu bylo snížení transakčních nákladů. Firmy, obchodující na zahraničních trzích, přicházejí do styku se zahraniční měnou, kterou je nejčastěji v euro. Firmy se proto musí rozhodnout, zda si budou obstarávat pro každý obchodní případ zahraniční měnu zvlášť, nebo zda si raději neotevrou devizový účet. Založení a vedení takového devizového účtu je však dražší než vedení korunového účtu. Po zavedení jednotné měny by tyto problémy odpadly, neboť euro se stane naší domácí měnou. Lze očekávat vysoké úspory transakčních nákladů s přihlédnutím k faktu, že podíl českého zahraničního obchodu s eurozónou dosahuje téměř 75 % veškerých obchodů.

V neposlední řadě by pro podnikatele bylo výhodou získání nižších úrokových sazeb. I když má Česká republika již delší dobu nízké úrokové sazby, sazby nabízené podnikům komerčními bankami jsou vyšší než v eurozóně, takže prostor pro jejich snížení existuje. Nízké výpůjční sazby představují významný prorůstový faktor při ekonomickém dohánění vyspělých zemí.

Obrázek 12: Konvergence dlouhodobých úrokových sazeb v zemích eurozóny

Zdroj: Ministerstvo financí České republiky: *Euro a Česká republika [online]. 2008 - [cit. 2008-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_podnikatel.html>*

3.1.3 Makroekonomické výhody

Na makroekonomické úrovni lze od zavedení eura očekávat výhody jako je spolurozhodování na měnové politice eurozóny, protože se vstupem do eurozóny se vedení ČNB bude moci podílet na měnové politice Evropské centrální banky. Tento orgán rozhoduje o klíčových úrokových sazbách, a tím významně ovlivňuje fungování jednotlivých národních ekonomik i evropské ekonomiky jako celku.

Vzhledem k tomu, že po zavedení eura bude Česká republika jako člen eurozóny vystavena vyššímu tlaku na rozpočtovou kázeň, její vynucování bude podpořeno též hrozbou sankcí. Je ve vlastním zájmu české ekonomiky mít zdravé veřejné finance. Pouze při obezřetném rozpočtovém chování vláda může čelit mnohým soudobým výzvám, např. problému stárnutí populace nebo udržitelnosti hospodářského růstu a vysoké zaměstnanosti.

Důležitá je i ochrana před krizí platební bilance, protože globální ekonomika 21. století s plně liberalizovanými kapitálovými toky je více náchylná ke vzniku a k rychlému šíření finančních turbulencí. Česká ekonomika má v této oblasti nepříjemné zkušenosti z roku 1997, kdy se česká koruna dostala pod velký tlak zahraniční i domácí spekulace. A to potvrzuje zranitelnost malých a otevřených ekonomik vůči otřesům finančních trhů. Z tohoto pohledu je možné vnímat členství v eurozóně, které chrání jednotlivé ekonomiky před rozvratnými krizemi platební bilance jako důležitý přínos pro stabilitu české ekonomiky.

3.2 Nevýhody a možná rizika přijetí eura

Se zavedením jednotné měny je ale spojeno i mnoho nevýhod. Jsou to jednorázové náklady na zavedení eura, ztráta samostatné měnové politiky, riziko vnímané inflace nebo specifické náklady bankovního sektoru.

Podnikatelé, finanční instituce i instituce veřejného sektoru budou muset přizpůsobit své softwarové programy pro účetnictví, daňová přiznání, fakturace a provést mnoho dalších úkonů tak, aby bylo možné používat obě měny současně v období půl roku před zavedením eura ale i rok po jeho zavedení. Faktury, výplatní pásky, výpisy z bankovního účtu, oznámení o výši důchodu nebo sociálních dávek aj. budou muset zobrazovat výši celkových částek v obou měnách. V obchodech, katalogích nebo na internetu budou muset být také zobrazeny dvojí ceny dle přepočítávacího koeficientu. Po čtrnáctidenní období duální cirkulace, budou v oběhu jak koruny, tak eura. Podnikatelé i úřady budou muset pracovat se dvěma měnami, což bude klást větší nároky například na jejich uskladnění i manipulaci. Dále bude nutné vyškolit zaměstnance, kteří v rámci své pracovní náplně přijímají a vydávají peníze, v používání eura, včetně rozpoznávání jeho bezpečnostních prvků a práce s novým softwarem. Jedná se však převážně o náklady jednorázové, zatímco výhody dané používáním eura by měly být trvalé.

Se zánikem české koruny zanikne i pravomoc České národní banky provádět měnovou politiku. Měnová politika už bude určována Evropskou centrální bankou nikoli podle aktuálních potřeb české ekonomiky, ale z pohledu eurozóny jako celku. To se může jevit jako určité ochuzení nástrojů makroekonomické stabilizační politiky, ale na straně druhé je třeba si uvědomit, že vysoká obchodní i finanční otevřenost české ekonomiky představuje již dnes výrazné omezení autonomního rozhodování o domácích úrokových sazbách.

Obyvatelé některých dnešních států eurozóny mají pocit, že zavedení eura vyvolalo zvýšení inflace, ale statistické údaje o vývoji cenové hladiny tyto domněnky nepotvrzují. Ve skutečnosti došlo k nárůstu cen jen u některých položek, např. služby u kadeřníka, v restauracích, apod.. U několika druhů zboží naopak ceny klesly, takže celkový dopad na inflaci byl minimální. Riziku, že se lidé budou obávat eura jen ze strachu ze zdražování, je třeba věnovat maximální pozornost. Proto i Národní plán zavedení eura v České republice zdůrazňuje princip cenové neutrality při přechodu na jednotnou měnu euro. Počítá se také s řadou opatření, která by měla čelit riziku vnímané inflace. Například uzákoněna bude povinnost duálního označování cen a počítá se také s ostražitějším sledováním cenového vývoje.

Kromě administrativních a technických nákladů bude bankovní sektor čelit i specifickým nákladům při zavádění eura. ČNB vzniknou navíc náklady spojené s přípravou, výrobou a distribucí euro-bankovek a mincí a stažením korunových mincí a bankovek z oběhu včetně jejich likvidace. Komerční banky budou muset zajistit úpravu softwarů pro zobrazení hodnoty vybírané částky v eurech, přizpůsobit své bankomaty k vydávání eur, zajistit bezplatné výměny korunových bankovek za eurové, aj.. Tyto náklady budou jednorázového charakteru a budou vynaloženy během přibližně tří let před a přibližně půl roku po zavedení eura.

Banky však zaznamenají také náklady trvalé, které se projeví okamžitě, a to v podobě omezení příjmu z devizových transakcí, ať již prováděných přes bankovní účty nebo hotovostně na přepážce. Na druhé straně však je třeba upozornit, že pro ekonomiku jako celek to nebude znamenat náklad, jelikož ušetří subjekty, které nyní za realizaci eurových operací platí bankám poplatky.

3.3 Komparace České republiky se Slovenskem v problematice přijetí eura

Pro porovnání přijetí eura jsem si zvolila Slovensko z důvodu, že vztah Slovenska a České republiky je i z historických důvodů těsnější než je tomu s ostatními našimi "sousedy". Češi a Slováci byli vždy zvyklí vzájemně se srovnávat, a to ve všech ohledech, především pak co se sportu, ekonomiky nebo životní úrovně týče. Rozdělení společného státu tento trend vůbec neutlumilo, ale naopak ještě posílilo. Zatímco ve většině sportů máme navrch my, v ekonomice je situace jiná. V některých oblastech je na tom lépe Česká republika, jinde si vede lépe zase Slovensko. Hodnotit jednotlivé ekonomické ukazatele však není předmětem této práce. Zde bych se chtěla zaměřit na otázku, kterou je zavedení eura. Není pochyb, že v této otázce před námi mají Slováci náskok. U nás je v otázce přijetí jednotné evropské měny rozdělena odborná i neodborná veřejnost stejně jako politická scéna. Jasno máme pouze v tom, že euro chceme dříve či později přijmout.

3.3.1 Česká Republika v EU

Česká republika oficiálně požádala o členství v EU v roce 1996, kdy tehdejší premiér Václav Klaus předal žádost ČR o vstup do Evropské unie 23. ledna v Římě. Přístupová jednání začala v březnu 1998. O pět let později v Aténách podepsal prezident Václav Klaus a ministerský předseda Vladimír Špidla Smlouvu o přistoupení, která vstoupila v platnost 1. května 2004, kdy se Česká republika stala plnoprávným členem Evropské unie. Do

Schengenského prostoru patří Česká republika od 21. prosince 2007 spolu s dalšími osmi novými státy (Slovensko, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Maďarsko, Malta a Slovinsko).

Česká republika ze svého členství významně profituje. Celkově ČR od 1. května 2004 do 30. června 2007 zaplatila do rozpočtu EU 94 mld. Kč (cca 3,1 mld. EUR) a získala 112,3 mld. Kč (tj. cca 3,8 mld. EUR). To znamená, že za toto období získala Česká republika z evropského rozpočtu celkově 18,3 mld. Kč (cca 650 mil. EUR).³

Příkladem úspěšného působení ČR v EU je např. fakt, že se České republice podařilo ovlivnit jednání o konečné podobě reformní Lisabonské smlouvy i mandátu tzv. reflexní skupiny, který schvalovala Evropská rada v prosinci 2007. Čeští představitelé se také aktivně zapojili například do diskusí o tzv. 3. energetickém balíčku, revizi vnitřního trhu, budoucí podobě projektu Galileo a jeho financování či do jednání o budoucím statusu Kosova.

Česká republika od 1. ledna 2009 na půl roku předsedá Radě Evropské unie. Spolu s Francií a Švédskem tvoří tzv. 18-ti měsíční předsednictví.

3.3.1.1 Referendum o vstupu ČR do EU

Vstup České republiky do Evropské unie podpořilo v referendu 77 % lidí z celkové účasti 55 % občanů ČR.

Občané měli v referendu, které se konalo 13.-14. června 2003, odpovědět na otázku, zda souhlasí, aby se Česká republika stala podle smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii členským státem Evropské unie a tím se zavázala k přijetí jednotné měny euro.

3.3.2 Slovensko v EU

Od 1. 5. 2004 SR společně s ČR aktivně využívá možnosti zapojit se do rozhodování EU ve všech oblastech a ovlivnit směřování společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU.

V první fázi procesu přijímání nových členských zemí střední a východní Evropy, započaté ve 2. polovině 90. let, bylo Slovensko „odsunuto“ spíše na vedlejší kolej – bylo zařazeno do druhé skupiny uchazečů, přičemž se předpokládalo, že slovenský vstup do Unie bude mít výrazné zpoždění za tím českým, maďarským či polským. Později však došlo ke změně pravidel přijímání, všichni uchazeči se stali součástí společného pelotonu a Slovensko se v něm dostalo do popředí.⁴

³ <http://www.euroskop.cz/566/sekce/ceska-republika-v-eu/>

⁴ <http://www.euroskop.cz/454/sekce/slovensko-v-evropske-unii/>

3.3.2.1 Referendum o vstupu SR do EU

Podle oficiálních výsledků se referenda zúčastnilo 52,15 % voličů, ano řeklo unii 92,46 % z nich. Proti vstupu do EU hlasovalo jen 6,2 % lidí. Slováci jen o 2,15 % překročili 50% hranici, která byla nutná pro uznání platnosti plebiscitu.

Pro unii hlasovalo 2 012 870 voličů, proti 135 031. Celkový počet registrovaných voličů činil 4 174 097, hlasovací lístky si vyzvedlo 2 176 990 občanů (52,15 %). Z odevzdaných hlasů 2 147 901 bylo platných, neplatných 27 488.⁵

3.3.2.2 Přístup k vybraným evropským tématům

- **Rozšiřování EU**

Slovensko je zastáncem dalšího rozšiřování EU, a to jak jeho elity, tak veřejné mínění. Slováci podporují spíše členství balkánských zemí, především Chorvatska, než Turecka, jehož členství v EU je na Slovensku vnímáno jako problematické. Také Ukrajina by se dle Slovenska měla stát členem EU. Pro Slovensko je jednou z prioritních zemí Srbsko, jeho stabilizace a evropská perspektiva. Spolu s Kyprem, Řeckem a Španělskem patří Slovensko mezi země, které neuznaly nezávislost Kosova. Příčinou je maďarská menšina obývající jižní část Slovenska, pro niž by kosovská nezávislost mohla být nežádoucím precedensem.⁶

- **Reforma rozpočtu EU**

Při jednáních o revizi rozpočtu EU bude slovenská vláda trvat na principu spravedlivosti, podle něhož by měla být při alokaci prostředků z rozpočtu EU zohledněna rozdílná úroveň rozvinutosti členských zemí.

Co se týče příjmové strany rozpočtu, Slovensko bude zastáncem zjednodušení současného systému vlastních zdrojů EU, a to zrušením zdrojů založených na DPH (protože je to administrativně nákladné). Slovensko je proti zavádění nového zdroje založeného na daních, neboť by to vyžadovalo rozsáhlou daňovou harmonizaci v EU, která je problematická a politicky citlivá. Slovensko se také staví proti jakýmkoli kompenzačním mechanismům, protože by do rozpočtu EU zavedly nerovné zacházení s jednotlivými členskými zeměmi. Např. britský rabat dnes prý už nemá opodstatnění, neboť se Británie už nenachází v tak nepříznivé hospodářské situaci, jako když si jej vyjednala.⁷

⁵ <http://www.euroskop.cz/454/sekce/slovensko-v-evropske-unii/>

⁶ <http://www.euroskop.cz/454/sekce/slovensko-v-evropske-unii/>

⁷ <http://www.euroskop.cz/454/sekce/slovensko-v-evropske-unii/>

3.3.3 Slovensko versus Česká republika

Tabulka 9: Porovnání České republiky se Slovenskou republikou

	Česká republika	Slovenská republika
<i>Hlavní město</i>	Praha	Bratislava
<i>Rozloha</i>	78 864 km ²	49 035 km ²
<i>Počet obyvatel (2008)</i>	10 220 911	5 455 407
<i>Administrativní členění</i>	14 krajů	8 krajů
<i>Státní zřízení</i>	republika, parlamentní demokracie	republika, unitární stát
<i>Člen EU</i>	od 01.05.2004	od 01.05.2004
<i>Počet hlasů v Radě EU</i>	12	7
<i>Počet poslanců v Evropském parlamentu</i>	24	14
<i>Členství ve významných mezinárodních organizacích</i>	EBRD, NATO, OECD, OSN, WTO	SEI, EBRD, IBRD, MMF, NATO, OBSE, OBSE, OSN, WTO
<i>HDP na obyvatele v PPS (odhad 2008)</i>	82	69.7
<i>Nezaměstnanost (2007)</i>	5.3 %	11.1 %
<i>Nezaměstnanost (2009) (nezaměst. v EU 7,9 %)</i>	7.7 %	9,72 %
<i>Přijetí jednotné měny</i>	----- (2013?)	1. 1. 2009
<i>Vstup do ERM II</i>	-----	Podzim 2005
<i>Vstup do EU podpořilo v referendu</i>	77 %	92,46 %
<i>Zúčastněných referenda</i>	55 %	52,15 %
<i>Inflace březen 2009</i>	2,3 %	3,1 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě [7], [9] a [10]

3.3.4 Příklady situací v zemích EU

Od 1. ledna 1999 bylo euro zavedeno v jedenácti členských zemích EU (Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko). Státy, které přistoupily k EU před rokem 1992, mohly využít výjimky a odmítnout společnou měnu, staly se jimi Dánsko a Velká Británie. Pro země, jež přistoupily k Evropské unii po roce 1992, je přijetí eura závazné. Týká se to zemí, které se staly členy Evropské unie v roce 1995 (Finsko, Rakousko, Švédsko), 2004 (Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko) a 2007 (Bulharsko, Rumunsko).

Řecko

Řecko bylo první zemí se zkušeností s autoritativním režimem, která se přidala k Evropské unii. Svoji první žádost o vstup do Společenství podali Řekové již v roce 1961, plány na zapojení do evropských struktur však zhatilo nastolení vojenské diktatury v roce 1967. Vztahy s EU byly opět navázány až po obnovení demokracie v roce 1974.

Přístupová jednání Řecka a Evropské unie byla kvůli ekonomické situaci tohoto středomořského státu velmi obtížná. Ačkoli Řecko podalo oficiální přihlášku do Společenství v roce 1975, radovat ze vstupu do EU se mohlo až 1. 1. 1981. K Schengenskému prostoru se připojilo v roce 2000, do eurozóny vstoupilo roku 2001 a euro přijalo v roce 2002 společně s dalšími 12 státy Unie

Mezi priority Řecka patří prohlubování Hospodářské a měnové unie, Společné zahraniční a bezpečnostní politiky a Evropské bezpečnostní a obranné politiky. Země podporuje vizi federalistického uspořádání Evropské unie.

Dánsko

Dánsko přistoupilo k Evropskému společenství v roce 1973 společně s Velkou Británií a Irskem v rámci první vlny rozšíření.

Stát využívá výjimky, aby si zachoval svá specifika. Když dánská veřejnost odmítla v roce 1992 Maastrichtskou smlouvu, sjednala vláda pro Dánsko čtyři výjimky (opt-outs), které jsou dobrovolné a Dánsko je může kdykoli odvolat, musí však nejprve uspořádat referendum.

Dánsko naposledy předsedalo Evropské unii v 2. polovině roku 2002. Největším úspěchem dánského předsednictví bylo dojednání přístupových podmínek s 10 novými členskými státy na summitu v Kodani.

Švédsko

Švédsko vstoupilo do EU v roce 1995 spolu s Finskem a Rakouskem, ale prozatím nevstoupilo do Eurozóny a ponechává si svou národní měnu.

Ve vstupu Švédska do EU hrála velkou roli ekonomická recese na počátku devadesátých let, která silně zasáhla švédskou ekonomiku.

Ačkoli Švédsko nebylo jednou ze zemí, které si v rámci vyjednávání o Maastrichtské smlouvě zajistily trvalou výjimku z povinnosti přijmout jednotnou měnu euro (šlo pouze o Dánsko a Velkou Británii), zatím se rozhodlo zůstat mimo. Švédský parlament schválil deklaraci o švédské neúčasti na měnové unii již v roce 1997. Tato deklarace ponechala pro

případnou budoucí diskuzi o euru otevřený prostor. Švédsko se nicméně účastní prvních dvou fází Evropské měnové unie, které zahrnují koordinaci ekonomických politik a ustanovení Evropského měnového institutu (současná Evropská centrální banka).

Na Švédsko bylo dlouhou dobu pohlíženo jako na zdrženlivého a skeptického člena bránícího se hlubší integraci – plně se například neúčastní třetí fáze měnové unie. Na druhou stranu je Švédsko velkým přívržencem dalšího rozšiřování Evropské unie za podmínky, že kandidátské státy splní přístupová kritéria a budou dodržovat základní lidská práva.

Švédsko bylo předsednickou zemí v Radě EU od ledna do června 2001. Hlavní priority byly v roce 2001 následující:

- Rozšíření Evropské unie,
- Prosazování vyšší zaměstnanosti v Unii,
- Životní prostředí.

Příští předsednictví Švédska proběhne v druhé polovině roku 2009, kdy bude v předsednickém triu spolupracovat s Francií a Českou republikou. Prioritní témata, kterými se bude Švédsko během svého předsednictví zabývat, budou:

- Klima, energie a životní prostředí
- Pracovní místa, růst a konkurenceschopnost (včetně revize rozpočtu EU)
- Bezpečnější a transparentnější (otevřenější) Evropa
- Region Baltského moře a vztahy se sousedními zeměmi
- EU jako globální hráč a pokračující rozšíření

Španělsko

Španělsko přistoupilo do EU společně s Portugalskem v roce 1986. Vzhledem k poloze státu je jeho prioritou posilování vztahů se zeměmi kolem Středoziemního moře. Mezi členy Evropské unie má nejsilnější zázemí a kontakty v Latinské Americe. V Schengenském prostoru je od roku 1992 a jednotnou měnu euro používá od roku 2002.

Španělsko je se svými 40 milióny obyvatel pátou nejlidnatější zemí Evropské unie, od čehož se odvíjí i počet jeho zástupců a vliv v institucích EU. Španělsko přispělo např. k vytvoření Evropského občanství, aktivně působí v oblasti sociální politiky a koheze. Důležité oblasti zájmu pro Španělsko představují imigrace, energetická politika a boj proti terorismu.

Španělsko bylo předsednickou zemí od ledna do června 2002. Příští předsednictví je pro něj naplánováno v první polovině roku 2010. V Radě EU bude předsedat před Belgií a Maďarskem, se kterými také připraví společný 18ti měsíční program předsednictví.

Velká Británie

Spojené království Velké Británie a Severního Irska se k Evropskému společenství připojilo v roce 1973. Ze starých členských zemí patří se Švédskem a Dánskem mezi ty, které si zatím ponechávají vlastní národní měny. Británie si stejně jako Dánsko vyjednala takzvaný „opt-out“ při přijímání eura. To znamená, že stejně jako Dánsko není zavázána přijmout jednotnou evropskou měnu tak jako ostatní členské státy.

Británie v systému institucí EU nezaujímá na první pohled stejný postoj jako s ní srovnatelné země (např. Německo, Francie). Na straně druhé je specifická pozice Británie charakteristická velmi úspěšným pragmatickým přístupem, který se projevuje například ve velmi vysoké výtěžnosti britských subjektů při jejich čerpání z fondů EU. Řada specifických úprav i velmi důležitých dokumentů EU je též vyvolána zvláštní poptávkou ze strany Británie. Británie předsedala Radě EU ve druhé polovině roku 2005. Britské předsednictví zdědilo výzvu dosáhnout dohody o finanční perspektivě na roky 2007 - 2013 z lucemburského předsednictví. Toto téma pak dominovalo agendě celého předsednictví. Kvůli finanční perspektivě se Británie setkala s velkou kritikou, a to nejen proto, že návrh, jak rozpočet řešit, předložila v pozdní fázi předsednictví.

Závěrem této kapitoly lze konstatovat, že vstup do měnové unie neznamená nutně zhoršení situace v ekonomice. Ve sledovaných zemích byla tato situace příznivá i přes nečlenství některých zemí v EMU. Vzhledem k tomu, že ČR není velkou ekonomikou, přistoupení k EMU by nemělo být úspěšáno. Inspiraci je možno brát z pragmatického přístupu Velké Británie, která je rozhodnuta nevstoupit do měnové unie dříve, než bude její hospodářství dostatečně kompatibilní a flexibilní s ostatními zeměmi eurozóny. A vzhledem k tomu, že Česká republika nemá dojednání vyřazovací doložku („opt-out clause“) jako například Dánsko, jako schůdná cesta se jeví přístup Švédska, které formálně nesplňuje konvergenční kritéria.

4 ZÁVĚR

Česká republika se nerozhoduje, zda euro přijmou či nikoli. Vzhledem k tomu že nemáme dohodnutou výjimku, jak je tomu u Velké Británie a Dánska, musíme dříve či později společnou měnu přijmout.

Podle zjištěných skutečností je nejdůležitějším přímým přínosem zavedení jednotné měny omezení kurzového rizika. Pro subjekty realizující transakce jen se státy používajícími euro jde dokonce až o naprosté zrušení kurzového rizika. Tento přínos podtrhuje i skutečnost, že v roce 2006 směřovalo 85,6 % českého vývozu do ostatních 26 zemí EU a 80,5 % z celkového dovozu ČR pocházelo z ostatních 26 zemí EU.

Rozhodování o tom, kdy společnou měnu euro přijmout, by mělo být konáno na základě vyhodnocení tak, aby ztráta autonomní měnové politiky a ztráta kurzové politiky nepředstavovala příliš velké riziko destabilizace našeho hospodářství, které by převážilo pozitiva zejména v době omezení kurzového rizika a snížení transakčních nákladů podporujících především rozvoj mezinárodního obchodu a příliv investic. A po té zprostředkovaně i hospodářský růst ČR. Přijetí eura bychom neměli uspěchat, měli bychom ho přijmout až v té době, kdy bude naše ekonomika v dostatečné míře sladěna s ostatními ekonomikami zemí eurozóny, aby společná měnová politika prováděná ESCB byla vhodná také pro Českou republiku.

Ačkoliv na počátku letošního roku premiér Mirek Topolánek slíbil, že vláda termín přijetí jednotné evropské měny oznámí 1. listopadu 2009, současný ministr financí Miroslav Kalousek v demisi prohlásil, že vzhledem k termínu předčasných voleb bude oddáleno vyhlášení termínu přijetí eura v ČR. Zároveň ČNB doporučila vládě vzhledem ke globální ekonomické krizi, aby letos nestanovovala datum přijetí eura a ani neusilovala v průběhu roku 2009 o vstup do systému směnných kurzů ERM II. Vstup do ERM II zřejmě bude jediným nesplněným maastrichtským konvergenčním kritériem, ČNB ovšem navíc upozornila, že plnění dalších maastrichtských kritérií je z důvodu světové krize nejisté.

Guvernér ČNB Zdeněk Tůma nedávno uvedl, že nejpravděpodobnějším termínem pro přijetí eura v Česku jsou roky 2013 až 2015.

Cílem bakalářské práce bylo charakterizovat dopady zavedení eura na naši republiku a zhodnotit, zda je výhodné přijmout euro či tento proces co nejvíce oddalovat. Bylo dosaženo toho závěru, že by ČR neměla přijetí eura uspěchat, ale ani by ho neměla příliš oddalovat. Euro by mělo být přijato ve chvíli, kdy to pro naši ekonomiku bude co nejvíce výhodné

a ztráta autonomní měnové a kurzové politiky nebude mít na Českou republiku příliš drtivý dopad.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] PEČINKOVÁ, Ivana. *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné měny pro ČR*. 2. rozšířené vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3
- [2] KÖNIG, Petr. *Učebnice Evropské integrace*. 1. vydání. Brno: Barrister&Principal s.r.o. 2006. 414 s. ISBN 80-7364-022-8
- [3] BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace*. Praha: VŠE 2001. 138 s. ISBN 80-245-0158-9
- [4] FIALA, Petr, PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. 743 s. ISBN 80-7325-015-2
- [5] REVENDA, Zbyněk: *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 4. vydání. Praha: Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-7261-132-1
- [6] CIHELKOVÁ, Eva, JAKŠ, Jaroslav a kol.: *Evropská integrace – Evropská unie*. Praha: Oeconomica, 2004. 377 s. ISBN 80-245-0854-0
- [7] *Česká národní banka* [online]. 2003 až 2008 - [cit. 2008-10-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.cnb.cz/cs/index.html>>
- [8] Ministerstvo financí České republiky: *Euro a Česká republika* [online]. 2008 - [cit. 2008-12-3]. Dostupný z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro.html>
- [9] *Ministerstvo financí České republiky: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti České republiky s eurozónou* [online]. [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vyhodnoceni_Maastricht_2007_akt21032008_pdf.pdf>
- [10] *Euroskop.cz: Historie vstupu ČR do EU* [online]. [cit. 2008-12-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/42037/clanek/historie-vstupu-cr-do-eu>>
- [11] *Výzkumné centrum PEF MZLU v Brně: Studie vlivů zavedení eura na ekonomiku ČR* [online]. Prosinec 2007. [cit. 2008-10-15]. Dostupný z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/studie_NKS_final_aktualiz-26022008_pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

- CZK - Česká koruna
- ČNB - Česká národní banka
- ECB - Evropská centrální banka – European Central Bank
- ECU - European Currency Unit – Evropská měnová jednotka
- EK - Evropská komise
- EMS - Evropský měnový systém – European Monetary System
- EMU - Evropská měnová unie – Economic and Monetary Union
- ERM - Mechanismus směnných kurzů – Exchange Rate Mechanism
- ESCB - Evropský systém centrálních bank
- EU - Evropská Unie
- EUR - Euro
- HDP - Hrubý domácí produkt – Gross Domestic Product
- HICP - Harmonizovaný index spotřebitelských cen
- MF - Ministerstvo financí České republiky
- NKS - Národní koordinační skupina pro zavedení eura
- OECD - Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
- Organisation for Economic Co-operation and Development

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Složení ECU v době vzniku (13. března 1979)	11
Tabulka 2: Podmínky přijetí eura	16
Tabulka 3: Harmonizovaný index spotřebitelských cen	16
Tabulka 4: Desetileté výnosové míry dluhopisů na sekundárním trhu	17
Tabulka 5: Saldo sektoru vládních institucí (v % HDP)	17
Tabulka 6: Dluh sektoru vládních institucí (v % HDP)	18
Tabulka 7: Stav plnění maastrichtských kritérií českou ekonomikou	20
Tabulka 8: Rozdělení dopadů zavedení jednotné měny	32
Tabulka 9: Porovnání České republiky se Slovenskou republikou	40

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Stádia budování Hospodářské měnové unie	13
Obrázek 2: Eurozóna	14
Obrázek 3: Vývoj nominálního kurzu CZK/EUR	19
Obrázek 4: Společná strana euromincí	22
Obrázek 5: Eurobankovky	23
Obrázek 6: Madridský scénář zavedení eura	26
Obrázek 7: Jednorázový přechod na euro (tzv. velký třesk)	27
Obrázek 8: Jednorázový přechod na euro s využitím tzv. doběhu	28
Obrázek 9: Harmonogram zavedení eura v České republice	28
Obrázek 10: Národní koordinační skupina	30
Obrázek 11: Souhrn klasifikace přímých dopadů na zavedení eura	33
Obrázek 12: Konvergence dlouhodobých úrokových sazeb v zemích eurozóny	35